

Felsefi Açıdan Siyaset ve Eğitim Yönetiminde Meşruiyet Kaynaklarına İlişkin Bir Araştırma

Turan Erman KILIÇ¹

¹ Doç.Dr., Anadolu Üniversitesi Eğitim fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi ABD.,
terkili@anadolu.edu.tr

Orcid: <https://orcid.org/0000000225072663>

Geliş Tarihi/Received: 1.02.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 16.04.2021

e-Yayın/e-Printed: 30.06.2021

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.166>

ÖZ

Siyaset ve yönetim felsefesi bağlamında yönetimlerin meşruiyetleri tartışmalı bir konudur. Tarihsel gelişim sürecinde meşruiyet, farklı sosyal, ekonomik ve politik olgulara göre şekillenmiştir. Meşruiyet hala hem siyaset hem de örgütlerin yönetimi için önemli bir sorun alanıdır. Çalışmanın temel amacı, siyaset ve yönetim felsefesi bağlamında siyaset ve eğitim yönetiminde meşruiyet kaynakları ile sorunlarını değişik felsefeler bağlamında tartışmaktır. Bu amaçla siyaset ve eğitim yönetimin meşruiyet kaynaklarının alanyazında işleniş, yorumlanışı ve sorunları alanyazın taramasına dayalı çalışılmıştır. Bu çalışma, alan taramasına dayalı yapılmış; sistematik derleme ve doküman analizine dayalı olarak desenlenmiş bir çalışmadır. Alan incelemesi çalışması belirli bir sınırlamaya bağlı ilişkili alanyazını taramaya dayalı akademik bir süreçtir. Bir araştırma süreci olarak alan incelemesi eleştirel inceleme ile zenginleştirilmiştir. Siyaset felsefesi bağlamında meşruiyet kaynakları; geleneksel, modern ve siyaset bilim açısından meşruiyet kaynaklarıdır. Bu bağlamda geleneksel meşruiyet kaynakları dinsel, monarşik ve oligarşik idealizm biçiminde üç grupta toplanmaktadır. Modern meşruiyet türleri ise cumhuriyet, demokratik cumhuriyet ve sosyalist cumhuriyet biçiminde üç alt başlıkta toplanmaktadır. Siyaset bilimi açısından meşruiyet devlet egemenliği, demokratik devlet ve realist devlet anlayışları biçiminde oluşmaktadır. Çalışmada ayrıca devlete ya da yönetene ihtiyaç, siyaset ve yönetimde kimlerin neden yönettiği sorunu ile meşruiyet sorunu toplum (siyaset) ve örgüt yönetimleri bağlamında nitelik açısından nasıl oldukları tartışılmıştır. Bu bağlamda yönetene ihtiyaç olduğu; yönetme erkinin felsefi bakışa göre farklılaştığı ve siyaset ile eğitim örgütlerinin meşruiyet bağlamında farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Meşruiyet sorununun farklı felsefeler açısından araştırılması farklı uzman görüşlerine dayalı nicel ve nitel araştırmaların yapılması önerilmiştir.

Anahtar sözcükler: Siyaset, eğitim yönetimi, felsefe, meşruiyet, meşruiyet kaynakları.

A Study on the Sources of Legitimacy in Politics and Educational Administration in Terms of Philosophy

ABSTRACT

The legitimacy of administrations in the context of politics and management philosophy is a controversial issue. In the historical development process, legitimacy has been shaped according to different social, economic and political phenomena. Legitimacy is still an important problem area for both politics and the administration of organizations. The main purpose of the study is to discuss the problems and sources of legitimacy in the context of management philosophy and politics according to different philosophies. For this purpose, the interpretation and problems of and approach to the sources of legitimacy of politics and educational administration in the literature were studied based on the literature review. This study is a literature review; it is designed based on systematic review and document analysis. Literature review is an academic process based on the review of related literature based on certain limitations. Literature review, as a research process, is enriched with critical review. Sources of legitimacy in the context of political philosophy are traditional, modern and political science sources of legitimacy. In this context, traditional sources of legitimacy are divided into three groups: religious, monarchic and oligarchic idealism. Modern legitimacy types, on the other hand, are grouped under three subtitles as republic, democratic republic and socialist republic. Legitimacy in terms of political science is in the form of state sovereignty, democratic state and realist state conceptions. In the study, the need for the state or the ruler, the question of who rules in politics and administration and the problem of legitimacy are discussed in terms of quality in the context of society (politics) and organizational management. In this context, it is determined that there is a need for a ruler; the ruling power differs according to the philosophical point of view and that politics and educational organizations differ in terms of legitimacy. It has been suggested to investigate the problem of legitimacy in terms of different philosophies and to conduct quantitative and qualitative studies based on different expert opinions.

Key words: Politics, educational administration, philosophy, legitimacy and sources of legitimacy.

1. GİRİŞ

Örgütlerin yönetimlerinin oluşturulması ve yönetim erkinin sürdürülmesi önemli bir sorun alanıdır. Şöyle ki öncelikle örgütler insan, madde ve finansal kaynaklardan oluşan ortak amaçlar gerçekleştirilmeye yönelik yapılardır. Yönetim, örgütsel yapıların çalıştırılması için işlev ve görevler yüklenir ve sevk ile idarede bulunur. Ancak yönetim işlev ve görevlerini yerine getirirken, yönetme erkini kimden, nereden ve nasıl edinmekte olduğu tartışmalı bir sorundur. Bu durum pratikte bir meşruiyet sorunu olarak yer bulur.

Meşruiyet bir örgütün etkinlikte bulunduğu çevre tarafından kabul edilirliliği anlamını taşımakta, uygunluk, kabul edilirlilik ve beklentileri karşılama anlamında sosyal bir yargılamayı ele almaktadır. Meşruiyet sosyal, ekonomik, politik ve etik yönleriyle çok boyutludur. Bir bakıma meşruiyet; örgüt ve yönetimin iç ve dış değişkenlere göre norm, değer, yasa, anlayışlara göre kabullenilişidir (Deephouse ve Carter, 2005).

Meşruiyet sorunu ve tartışması; sosyal, ekonomik, politik ve felsefi yönleriyle çok boyutludur. Literatür zengin olmamakla birlikte meşruiyet konusu daha çok siyaset bilimi, işletmecilik, sosyoloji ve yönetim bilimlerinde irdelenmektedir. Henüz meşruiyet kaynaklarının özellikle yönetim bilim açısından yeterince işlenmediği görülmektedir. Kalemci ve Tütün'ün (2008), Aksarı'nın (2009) ve Fidan'ın (2017) çalışmaları nitelikli çalışmalar olarak ilkleri oluşturmaktadır. Literatürde örgütlerin yönetme gücü ve meşruiyetinin felsefi açıdan irdelendiği bir örneğe rastlanmamıştır. Özcesi, meşruiyet konusunda çalışmalar özellikle felsefi temelden yoksundurlar. Kuşkusuz bu çalışmaların daha değişik çalışma ve araştırmalarla güçlendirilmesi bir gerekliliktir.

Yönetim, siyaset ve sosyoloji bağlamı yapılan teorik ve pratik çalışmaların, ortaya konulan tezlerin genel özeti şu biçimde verilebilir: Tarihsel gelişim süreci içinde meşruiyet konusunda popülasyon ekolojisi, kaynak bağımlılığı, kurumsal teori, paydaş teorilerinin öne çıktığı belirmektedir. Bu çalışma kapsamında felsefi çalışmalara alt yapı oluşturması bakımından Kalemci ve Tütün (2008), Aksarı (2009) Fidan (2017)'dan yararlanarak meşruiyetin temel nitelikleri şu biçimde açıklanabilir: Örgütler ekolojik ve ekonomik değişime göre yaşama olanağı bulmaya çalışırken meşruiyet değişkenleri de değişir. Kurumsallaşan yapıların meşruiyeti ve tanınırlığı artar. Değişime göre yönetimler norm, değer ve kurumsal ilkelerde değişime olanak tanırırlar. Meşruiyet çevre ve paydaşlardan soyut değil karşılıklı etkileşimin ürünüdürler.

Felsefi yaklaşımlarla meşruiyet ilişkisinin irdelenmesi bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu bağlamda örgüt yönetimlerinin meşruiyet kaynakları nelerdir; kaynakların belirlenişi farklı felsefe ve yaklaşımların konuyla ilgili görüşlerinin nasıl olduğu irdelenmesi bir akademik gereksinimdir.

Felsefi yaklaşımlar, yönetimde meşruiyetin kaynaklarına ilişkin bakışları bağlamında değerlendirildiğinde idealizm, üç farklı bağlamda ele alınabilir. Öncelikle günlük dilde bir ülküye adanmak anlamı taşır. İkincil olarak ideanın insan zihninde olduğu kabulüdür. Üçüncüsü 'perennialist' ve 'daimici' anlayışla bilgi aktarma ya da var olanın benimsenmesi biçiminde varlık bulmaktadır. Akademik bağlamda idealizm var olanın madde değil; tam tersine zihin, tin ya da idea cinsinden olduğunu öne sürer (Alkan, 1983). Bu bağlamda idealizm, bir bakıma materyalist bakışın karşıtı bir felsefe olarak yorumlanır (Gündoğan, 2010). Yönetim ve meşruiyet bağlamında idealist bir yönetimin olabileceği görüşü ile olumlu görüşler arasında yer alır (Cevizci, 2017).

Realizm iki farklı karşılığı ile tanımlanabilir. Birincil olarak gerçeğin insan zihninde değil; gerçek yaşamda olduğunu ileri süren felsefi yaklaşım olmasıdır. Olay ve durumları zihnin kabullerine göre değil; gözleme, ispata, somut duruma ve olanıyla kabul edıştır (Bakırcıoğlu, 2012). Realizm ikinci bağlamda eğitim pratiği bakımından esas var olanı aktarma anlamında bilgi ve kültür aktarma felsefi anlayışı olarak betimlenir. Üçüncü bağlamda realizm olay ve durumları öznel göre değil gerçeğe uygunluk ölçütüne göre değerlendirme anlamı taşır. Genel olarak bakıldığında realist felsefeye göre yöneticilerin realiteyi dikkate almaları ve somuta göre hareket etmeleri gerektiği öne süren bir felsefe olarak betimlenir. (Arslan, 2017)

Pragmatizm, özü itibarıyla yararlı olan şey doğrudur, işlerin kotarılmasında temel ölçüt yararlılıktır anlayışına dayanır. Pragmatizm bir kavram, ilke veya görüşün anlam veya doğruluğunun pratik sonuçlarına göre yorumlanması gerektiği savunur (Yıldırım, 1991). Pragmatizm yönetimde karar sürecinde pratik yararın seçilmesi temel varsayımına dayanır. Bu noktada yönetime katılma, paylaşım, yaparak yaşayarak öğrenme gibi konularla öne çıkar (Topses, 2006; Yıldırım, 2011). Pragmatizme göre gerçek değişmekte; değerler görecelidir.

İnsan doğası gereği yaşam tarzı olarak demokrasinin ve insan yönetiminde eleştirel zekânın önemli olduğu görüşlerine dayanır (Alkan, 1983; Topdemir, 2008). Bu nedenle zamanla pragmatist felsefe ve benzeri aydınlanma dönemi felsefeleri birlikte devlette egemenliğin yorumu farklılaşmıştır. Artık ahlak ve güç yerine kendini akılcılığa bırakmaktadır. Yaygın görüş egemenliğin, hukukun üstünlüğüne bırakılmasıdır (Ekkjaer ve Simpson, 2013).

Pozitivizm, bir bakıma modern dünyanın bilimsel bakışı olarak betimlenir. Çağdaş bilimi temel alan, batlı inançları ve metafiziği insanlığın ilerlemesini engelleyen bilim öncesi düşünce tarzları olarak gören dünya görüşüdür (Cevizci, 2011). Pozitivizm düşün biçimi olarak fiziksel veya maddi dünyanın gerçeklerine dayanan bilim anlayışını temel alır (Arslan, 2017; Sönmez, 2010). Felsefede doğru bilgilerin olgularla desteklenen ve dayanan tek sağlam bilgi olduğunu kabul eder. Deney konusu olabilecek olgularla ilgili yani bilimsel bilgi doğru bilgidir (Çüçen, 2012; Kale 2009). Bu bakışla geçerliliği, güvenilirliği saptanmış, ölçülebilen, kanıtlanan bilgileri doğru ve bilimsel bilgi olarak kabullenilir. Orta çağın sonunda başlayan pozitif aşamada ise bilinmeyenler bilimsel yöntemle açıklanmaya çalışılmıştır (Çilingir, 2014). Bir başka açıdan, felsefi değer açısından zayıf olmakla birlikte yaşama pozitivist bakmak, yaşama olumlu açıdan bakmak anlamında kullanılır. Meşruiyet açısından demokrasi, akılcılık, insan hakları ve benzeri kavram ve olguların Aydınlanma ile birlikte anılan dönem felsefelerinde yansması olduğu ifade edilebilir.

Materyalizm maddecilik ve özdekçilik karşılığında kullanılır. Materyalizm iki farklı anlamda yaygın kullanımından bahsetmek mümkündür. Her türlü gerçekliğin ruhsal ve manevi olan gerçekliğin de özünü ve temelini maddede gören, maddeden başka hiçbir arkenin bulunmadığını öne süren dünya görüşüdür (Akarsu, 2000). Bu boyutuyla daha çok sosyalist ideolojinin felsefi anlayışı algısı uyandıran boyutudur. Karl Marks ve Friedrich Engels'le birlikte diyalektik materyalizm karşılığı ile daha çok politik pratikte yer bulmuştur. Diyalektik materyalist felsefenin sosyal yapı ve ekonomik işleyişle ilişkili görüşü şu biçimde ifade edilir: Üretim araçlarına sahipliğe göre üretim ilişkileri ve buna bağlı olarak sosyal sınıflar oluşur. Yaşam sınıflar arası mücadeledir ve bu süreç yeni toplumsal yapıları doğurur. Üretim ilişkileri, alt yapıyı oluşturur ve diğer kurumların işleyişini belirler (Aren, 2018; Marks, 1998). Yönetim, eğitim, hukuk ve toplumsal ilişkiler üretim ilişkilerine göre şekillenir (Topses, 2006; Sönmez, 2016). Toplumların gelişiminde üretim ilişkileri belirleyicidir. Eğer toplumda özel mülkiyet egemense, kapitalist toplum ve ekonomik ilişkileri gemendir. Buna karşılık toplumda kamusal mülkiyet egemense sosyalist üretim ilişkileri egemen olur. Aile, hukuk, siyaset ve eğitim gibi kurumların işleyişleri bu ilişkilere göre şekillenir (Aybek, 2013). Bu bağlamda materyalizme göre örgüt ve toplumların yönetiminin üretim ilişkilerinden ve dolayısıyla sınıflar mücadelesinden soyutlanamayacağını savunur.

Liberalizm sosyal, ekonomik ve politik yönleriyle iki farklı bağlamda ifade edilebilir. Birinci boyutuyla daha çok ekonomik nitelikleriyle öne çıkmaktadır. Ekonomik boyutuyla piyasa için üretimi alan pazar ekonomisinin düşünsel bağlamıdır. İkinci boyut daha çok sosyal ve politik yönüyle bireyi ve özgürlükleri öne çıkaran yaklaşım olmasıdır. Ekonomik ve politik yönleriyle liberalizmin niteliklerini şu biçimde özetlemek mümkündür. Düşünce, inanç, basın, örgütlenme özgürlükleri, seküler toplum, serbest ticaret, piyasa için üretim, özel mülkiyet öne çıkan ilke ve kavramlarıdır (Yayla, 2002). Liberalizmin temel kabulleri aklın ve bireyciliğin öne çıkarılması ve özgürlük düşüncesidir. Liberalizm, siyasal açıdan bireyin toplum içinde üstünlüğüne inanır (Aydın M, 2015). Örgüt ve toplumların yönetimi açısından liberalizmin katkıları dikkat çekicidir. Demokrasi katılım, endüstriyel ilişkilerde yumuşama, davranışçı ve çevresi yönetim yaklaşımlarının gelişiminde işlevi yadsınamazdır. Bir bakıma modern anlamda meşruiyet temeli liberalizme dayanmaktadır denilebilir.

Postmodernizm, aydınlanmadan yirminci yüzyılın son çeyreğinde olay, olgu ve durumları değişik bir biçimle yorumlayan felsefi yaklaşımdır. Genelde pozitivizm, varoluşçuluk gibi felsefelere eleştirel bir anti tez niteliğini taşımakta ve modern sonrası veya ötesi anlamına gelmektedir. Toplum Marksist anlayışın aksine üretim ilişkilerinin değil, medya, algı ve görünüşlerin belirlediğini öne süren bir anlayışa sahiptir (Giddens, 2006; Yazıcı, 2017). Postmodernizmin ilkelerini bir bütünlük içinde belirlemek pek mümkün görünmemektedir. Çünkü postmodern anlayış biçimsel, durağan ve tek düze bir niteliğe sahip değildir.

Bununla birlikte nitelikleri Aydın (2006), gerçeklik ve doğruluk, nesnellik, sürekli değişim, odaklılık, çok odaklılık, temelsizlik, benlik ve benliksizlik, yorumsamacılık, evrenselliğe karşı yerellik, toplum mühendisliği, üst-anlatılar, çoğulculuk ve eklektizm biçiminde sıralanmaktadır. Meşruiyet noktasında her şey gider anlayışının tezahürünü görmek olanaklıdır (Aydın H, 2006). Nitekim hakkaniyet, yeterlik, yapabilirlik yerine görünüşte yapan örneklerinin toplum ve kurum yönetiminde sıklıkla görülüyor olması buna yorumlanabilir.

Çalışmanın önemi konusunda şu noktalar ifade edilebilir. Konu eğitim yönetim alanında henüz pek çalışılmamıştır. Teorik alt yapı olgunlaşmamış ve uygulamalı araştırmalar hiç denecek kadar azdır. Bu bağlamda, meşruiyet kavramıyla, örgütlerin dayanaklarına ve teorik temellerine ilişkin bilgi akışı sağlanabilecektir. Eğitim yönetimi ve yönetim araştırmaları için yeni bir bakış açısına olanak sağlayabilecektir.

1.1. Amaçlar

Bu çalışmanın temel amacı, siyaset ve yönetim felsefesi bağlamında siyaset ve eğitim yönetimde meşruiyet kaynakları ile meşruiyet kaynaklarının sorunlarını değişik felsefi yaklaşımlar açısından tartışmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1) Çalışmanın birinci alt amacı, siyaset ve yönetim felsefesi bağlamında ‘siyaset ve eğitim örgütleri yönetiminin meşruiyet kaynakları nelerdir ve meşruiyet kaynakları alanyazında nasıl işlenmektedir? Meşruiyet kaynakları felsefeler bağlamında nasıl yorumlanmaktadır?
- 2) Çalışmanın ikinci alt amacı, siyaset yönetim felsefesi bağlamında meşruiyet kaynaklarına ilişkin sorunlar nelerdir ve bu sorunlar nasıl işlenmektedirler? Sorun ve işlenişler felsefeler bağlamında nasıl yorumlanmaktadır?

2. YÖNTEM

Bu çalışma, alan incelemesi (literature review) dayalı yapılmış; sistematik derleme ve doküman analizine dayalı olarak desenlenmiş bir çalışmadır. Alan incelemesi çalışması belirli bir sınırlamaya bağlı ilişkili alanyazını taramaya dayalı akademik bir süreçtir. Bir araştırma süreci olarak alan incelemesi eleştirel inceleme ile zenginleştirilir. Kritik inceleme ile görüşlerin anlamlı analiz ve sentezi ile içerikten çıkarımda bulunulmasıdır. Bu noktada kritik alanyazın incelemesi, alanyazının sistemli taranarak bilginin açıklanması, yorumu ve sentezin yapılması biçiminde üç aşamalıdır (Merriam, 1988). Araştırma alanında sistematik derleme metodolojisi olarak da bilinen bu tür araştırmalar iki veya daha fazla çalışma üzerinde inceleme yapılarak bulgu, sonuç ve değerlendirmelerin sentezlenmesi amaçlanır (Burns ve Grove, 2009). Bilimsel araştırmalar bağlamında kimi zayıf yönleri olmakla birlikte derleme çalışmaları genel eğilimlerin tanımlanması, geniş çaplı genel çıkarımların yapılması amacı ile teorik tartışma zenginliği ve entelektüel değer taşırlar (Kaşık, 2015).

Alanyazında (Rallis, 2018) ile Galvan’a (2006) göre yöntem olarak şu işlemlerin izlenilmesi gerekir: Öncelikle genel alan taraması yapılır; sonra alanyazın eserlerinin gruplandırılması, notların çıkarılması işlemleri gerçekleştirilir. Ardından bulgular ya da sonuçlar; tablo, şekil ve özetlerle ifade edilir. En son olarak da analiz ve sentezlere dayanarak yorum ve tartışmalar yapılır ve önerilere yer verilir.

Bu araştırmada araştırma sorununa bağlı olarak yönetim felsefesi konusu ile ilgili olarak çalışmalar felsefe ve yönetim olarak iki ana temada toplanmıştır. Buna birinci bağlama bağlı olarak “felsefe, felsefeye giriş” İngilizce ve Türkçe kitap ve akademik makaleler incelemeye alınmıştır. Diğer yandan ikinci bağlamda yönetim boyutunda “yönetim, yönetime giriş” adlarını İngilizce ve Türkçe kitap ve akademik makaleler çalışmaya dahil edilmiştir.

Verilerin toplaması ve analizinde şu aşamalar izlenmiştir: Araştırmaya konu edilen; *‘Yönetimin meşruiyet kaynakları nelerdir?’* ve *‘Örgütler için ideal bir yönetim düzeni olabilir mi?’* sorularına eserlerde nasıl cevap verildiği ortaya konmuştur. Bu aşamadan sonra temalar; biri eğitim yönetimi alanında doktora unvanına sahip eğitim yöneticisi ve diğerleri de eğitim yönetimi, eğitim felsefesi ve yönetim alanında akademisyen olarak görev yapmakta olan 11 uzman tarafından kodlanarak oluşturulmuştur. Belirlenen konular klasik “kritik alan derleme” metodolojisine uygun olarak sentezlenmiştir. Oluşturulan konu alanları “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” bağlamında tartışılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için

Miles ve Huberman'ın (1994) Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) şeklinde önerdiği güvenirlilik formülü kullanılmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda araştırmanın güvenirliliği %82 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlilik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

Çalışma için seçilen konular- boyutlar-temalar ile bu boyutlarda cevap aranmaya çalışılan sorular aşağıda Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1. Araştırma sorusunun detaylandırılması ve desen oluşturulması

Sorunun bileşenleri	Tanım açıklama – soru
Yönetim meşruiyeti ve kaynak	Alanyazın meşruiyet konusunu nasıl betimlemektedir? Siyaset ve yönetimin meşruiyet kaynakları nelerdir ve nasıl yorumlanmaktadır? Siyaset ve yönetimin meşruiyet kaynakları farklı felsefeler açısından nasıl değerlendirilmektedir?
Sonuçlar ve Yorum	Görüşlere dayalı olarak sonuçlar ve buna bağlı yorumlar

3. BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın birinci alt amacı 'Siyaset ve yönetim felsefesi bağlamında 'siyaset ve örgütsel yönetimin meşruiyet kaynakları nelerdir ve meşruiyet kaynakları alanyazında nasıl işlenmektedir? Meşruiyet kaynakları felsefeler bağlamında nasıl yorumlanmaktadır?'

Bu alt amaca göre elde edilen bulgular şunlardır: Siyaset felsefesi bağlamında meşruiyet kaynakları önce üç alt başlıkta irdelenmektedir. Bunlar geleneksel, modern ve siyaset bilim açısından meşruiyet kaynaklarıdır. Bu bağlamda geleneksel meşruiyet kaynakları dinsel, monarşik ve oligarşik idealizm biçiminde üç grupta toplanmaktadır (Cevizci, 2011). Modern meşruiyet türleri ise cumhuriyet, demokratik cumhuriyet ve sosyalist cumhuriyet biçiminde üç alt başlıkta toplanmaktadır. Siyaset bilimi açısından meşruiyet devlet egemenliği, demokratik devlet ve realist devlet anlayışları biçiminde oluşmaktadır.

Geleneksel meşruiyet türleri yani dinsel, monarşik ve oligarşik idealizm genelde tek ve grubun ilahi, dinsel, töre ve benzeri bir güce dayalı meşruiyet örnekleridir. Sosyal, ekonomik ve politik düzen bağlamında bu dönemler bakımından bu meşruiyet türleri feodal veya yarı feodal sosyo-ekonomik sistemlerin egemen olduğu dönemlere özgüdür. Siyasal olarak gelenekçi meşruiyet tipleri daha çok tanrı, inanç, tarikat gibi öge veya kurumlara dayalılık göstermektedir. Bu tür meşruiyet örgütsel bağlamda ise klan, aşiret, soy, sop gibi toprağa bağlı üretim ilişkilerin egemen olduğu toplumlarda geçerlidir (Sarica, 2017). Bu noktada felsefeler açısından yorumlanırsa şu saptamaların yapılması olanaklıdır. Geleneksel meşruiyet türleri, yönetenin bir ideale bağlı olarak büyük, yüce, ulu, kudretli olarak kabulüyle onanmaktadırlar. Bu nedenle bu tür meşruiyet anlayışında idealizmin etkili olduğu ifade edilir. Çünkü idealist felsefe insan zihninde kimi doğruların kabulüne dayanır (Arslan, 2017).

Modern meşruiyet türleri cumhuriyet, demokratik cumhuriyet ve sosyalist cumhuriyet biçiminde sıralanmaktadır. Cumhuriyetçi meşruiyet; kral, padişah veya derebeyin ya da soya sopa asalet dayalı egemenliği yerine en azından önceki iktidarı devirmiş seçilmiş bir kişiliğin iktidarına işaret eder. Genel anlamda modern meşruiyet anlayışları özünde klasik otoriter ve feodal rejimlere bir baş kaldırışın ürünüdürler. Demokratik cumhuriyetçi meşruiyet ise artık tek partililik veya salt partililikten de öte seçme, seçilme haklarının geliştiği siyasal katılımın pratiğe konulduğu, yasama, yürütme yargı güçlerinin paylaşımına dayalı bir cumhuriyetçi anlayıştır (Aktan, 2018). Demokratik cumhuriyetçi anlayış, cumhuriyetçiliğin bir başka gelişimi ve modernizasyonudur. Bu iki meşruiyet türü felsefi açılardan irdelendiğinde şu saptama ve yorumlar yapılabilir. Cumhuriyetçilik klasik olarak burjuva demokratik devriminin ürünüdür. Liberalizm ve realizmin toplum yönetimine bire bir yansımalarıdır. Liberal devlet millet egemenliğine dayalı, güçler ayrılığını kabul eden, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti anlayışının egemenliğidir (Yayla, 2002). Realizm ise devlet olarak göçebelik yerine bir toprağa dayalı ve gerçeklerin kabulünü esas alan devlet ve meşruiyet türünü temel alır. İdealizm yerine artık realizm, pragmatizm, pozitivizm, rasyonalizm gibi akılcı ve ilerlemeci katılımcılığı ve demokratikleşmeyi kılavuz edinen (Hilav, 2003) felsefelerin toplum ve örgüt yönetiminde baskın olduğu açıktır. Geleneksel meşruiyet türlerinden modern meşruiyet türlerine geçiş örgütlerin yönetimlerinin de

demokratikleşmesini doğurduğu bir olgudur. Bu bağlamda demokratikleşme ve yeni oluşumun pragmatizm, pozitivism ve ilerlemecilik felsefelerinin yansımaları olarak yorumlanır.

Modern meşruiyet kaynaklarından bir başkası sosyalist cumhuriyet türüdür. Bu anlayışa göre meşruiyet üretim araçlarına sahipliğe göre saptanmaktadır. Üretim araçlarına sahiplik üretim ilişkilerini belirlemede ve siyasal sistemi oluşturmaktadır. Bu bakımdan feodal toplumlarda feodal derebeylerin kapitalist toplumda burjuvazinin egemenliği söz konusudur. Sosyalist cumhuriyetçi egemenlik türü ile sosyalist toplumda işçi sınıfı devletin sahibi proleterya egemendir (Politzer, 2019). Diyalektik materyalist felsefeye göre iktidar ve buna bağımlı olarak güç, özünde üretim araçlarına sahiplikle ilişkilidir. Üretim araçlarına sahiplik özel mülkiyet esasına dayalı ise burjuvazi; mülkiyet toplumsalsa sosyalist devletin egemenliği ve meşruiyeti söz konusudur (Linstead; Fulop ve Lilley, 2009). Örneğin kapitalist toplumlar için meşruiyet egemen sınıfın üretim araçlarını elinde bulundurması nedeniyle burjuvaziye aittir. Bu açıdan liberallere göre mülkiyet bir insan hakkıdır ve egemenlik ve meşruiyet bir bakıma bu nedenle hukuksal destekle yeniden meşrulaştırılmaktadır (Tımuçin, 2007). Sosyalist teorinin koyduğu meşruiyet siyasetten sosyolojiye oradan ekonomiye kadar her yönüyle felsefi, mantık ve etik gibi birçok açıdan çok tartışmalıdır. Ancak bu modelin tarihsel sahnede kapitalizmin bir anti tezi olarak olduğu bir başka gerçekliktir. Sosyalist cumhuriyetçi meşruiyet tezinin örgütlere yansması kimi örgütlerde ideolojinin etkisi ile sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı olarak kendini göstermektedir. Mal üreten örgütlerde ise pratikte kamusalılık değil, meşruiyet ve egemenlik mülkiyet ilişkilerine bağlıdır. Diğer yandan kurum veya devletin hem yöneten hem de yönetilenin sorumluluğu ile bireyin varlığının kabulü ile liberal değer ve niteliklerin baskın olduğu bir olgudur (Tunçel, 2013).

Birinci alt amaç bağlamında elde edilen bilgilere bağlı olarak şu yorumlar yapılabilir: Meşruiyet kaynağı kimi boyutları ile bizatihi yönetme gücünü kimden nereden aldığına kimi durumlarda ise egemenliğin kullanım biçimine göre yorumlanmaktadır. Bu bağlamda örgütlerin iç yönetim süreçlerinde yönetsel gücün elde tutulması ve meşruiyet otorite türleri konusu ile de açıklanabilir. Otorite tür ve kaynakları genelde geleneksel, karizmatik, yasal otorite biçiminde üç grupta toplanır. Bu bağlamda bürokrasi güç kullanım ve meşruiyet açısından önemli bir toplumsal katmandır (Griffin, 2008). Max Weber'in ideal bürokrasi yaklaşımı çerçevesinde belli başlı ölçütlere göre örgütlerde güç ve yönetimini elde eden bürokrasi meşruiyetini ilke ve yasalardan almaktadır denilebilir. Bu bağlamda örgüt yönetiminde meşruiyetin kaynakları idealist felsefe bağlamında ilahi güç, soylu olma gibi daha çok gelenekçi anlayışa dayanır denilebilir (Aybek, 2013). Tarihsel gelişim içinde demokrasinin gelişimi, hukukun yaygınlaşması ve insan ilişkileri yaklaşımlarının güç kazanması örgüt yönetimlerinde güç ve meşruiyet algı ve pratiklerini de değiştirmiştir. Buna bağlı olarak ilerlemeci, yeniden kurmacı ve insancıl anlayışların egemen olma eğilimi güç kazanmıştır. Kuşkusuz güç kullanımı ve meşruiyet sosyal, ekonomik ve politik süreçten soyutlanamayacağından ekonomi politik gelgitlerden etkilenir.

Çalışmanın ikinci alt amacı siyaset yönetim felsefesi bağlamında meşruiyet kaynaklarına ilişkin sorunlar nelerdir ve bu sorunlar nasıl işlenmektedirler? Sorun ve işlenişler felsefeler bağlamında nasıl yorumlanmaktadır? Bu amaçla sorunlar sırasıyla; a) Devlete ya da yönetene ihtiyaç var mıdır? b) Kimler, neden yönetmektedir? c) Meşruiyet sorunu toplum (siyaset) ve örgüt yönetimleri bağlamlarında nitelik açısından nasıldır? alt başlıklarıyla irdelenmiştir.

a) 'Devlete ya da yönetene ihtiyaç var mıdır?' sorusuna ilişkin görüşler şu biçimde ifade edilebilir: Meşruiyet konusunda ilk tartışma, siyasi bağlamda devletin idari bağlamda ise bir yönetenin olup olmayacağı görüşünün tartışılmasıdır. Siyaset biliminde Thomas Hobbes'a kadar giden görüşe göre devlet olmadıkça, herkes herkese karşı daima savaş halindedir olacaktır. Bu anlayıştan hareketle devlet ve yönetenin olması gerektiği görüşü güç kazanmıştır (Malkoç, 2017). Bu görüşte devletin olmayışını boşluk yaratacağı anarşi ve giderek kargaşaya, yok oluşa neden olacağı hakimdir. Ancak bu noktada sorun; yönetme gücünün nasıl ve neye göre edinildiğiyle ilgilidir. Bu bağlamda yönetimin erkinin elde edilmesine ilişkin ilke ve yöntemlerinin neler olduğu, yönetimin bir süre ile sınırlı olup olamayacağı ile ilgili birçok soru sorulmaktadır (Heywood, 2019). Karşıt görüş ise anarşizmin savunduğu görüştür. Anarşizm yöneticisiz olmak anlamına gelir. Her türlü hiyerarşinin yok olmasının gerektiğini savunan bu görüşe göre, özyönetim ile toplum ve örgütlerin yönetilebileceğini öne sürer (Woodcock, 1996; Zengin, 2014).

Bu bağlamdaki soru ve yanıtta bakıldığında, devlet ve yönetenin olması gerektiği görüşünü savunanlarda akılcılığın egemen olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim makro bağlamıyla toplumu mikro bağlamda örgütlerin sevk ve idareleri için bir koordinasyona ihtiyaç duyulduğu açıktır. Koordinasyon ihtiyacı yönetim ile iktidarı bu ihtiyaç ise devleti ve icra organını doğurmaktadır. Devletin olumsuz niteliği olduğunu savunan görüşler ise genelde anarşizm ve materyalist felsefelerden etkilenmekte oldukları görülmektedir.

b) Siyaset ve yönetimde meşruiyetin kaynakları ile ilgili bir başka sorun alanı, kimlerin neden yönettiği sorunu alanyazında görüşler şu biçimde sıralanmaktadır: Bu bağlamdaki görüşler monarşik, oligarşik ve demokratik yapılar biçimde gruplanmaktadır. Monarşik yönetim, tek kişinin yönetimidir. Tüm güçlerin tek elde toplandığı bir yönetim biçimidir. Monarşik yönetimler daha çok ilahi, dini öğelerden veya güçlü bir soydan güç alarak oluşturulan yönetimlerdir. Yönetme erkinin soya bağlı olarak geçişi söz konusudur. Babadan oğula geçişi daha yaygın ve otoriter nitelikler baskındır (Mumcu, 1997). Monarşik yönetimin idealist bir kavrayışın yansıması olduğu açıktır. İdealist felsefenin temel belgisi, ideallerin öne çıkarılması olduğu görüşünden hareketle bir ülkü olarak kişinin veya liderin başka argümanlarla egemenliği kabul edilir (Gökçe ve Gökçe, 2015; Hitt, Black ve Porter, 2005).

Bir başka egemenlik durumu oligarşik yapılarıdır. Oligarşi, bir zümre ya da grubun iktidar olması biçiminde tanımlanır. Oligarşi, yani bir toplumun ya da örgütün tepedeki yöneticiler tarafından kontrol altında tutulması, bürokrasilerin ya da büyük çaplı örgütlerin iç işleyişinden doğan bir özelliktir (Michels, 2008). Sorun egemen olan zümrenin egemenlik kaynağının meşruiyeti sorunudur ki bu genel de ekonomik güç, soy veya dini referanslara dayanmaktadır. Oligarşi ayrıca örgütlerde hep aynı kişiler ve çevrelerinin yönetiminde egemen olması gibi fasit döngü kurulması anlamında da kullanılır. Oligarşinin tunç yasası olarak da bilinir (Michels, 2001). Oligarşik yönetimler de idealist felsefeye ya da günümüz dünyasında küresel ekonomik güç nedeniyle neo-liberal felsefelerde yer bulabilmektedir denilebilir (Peet, 2011; Lipset, 2008).

Bir başka egemenlik durumu demokratik yapılarıdır. Toplum ve örgütlerin katılımcı esaslara dayalı yönetimini temel alan ve meşruiyeti akılcılık ile hukuka dayalı yasalara dayandıran yapılarıdır. Demokratik yapının özünde katılım, istişare, tartışma ve çoğunluğun kabulü toplum ve örgütü iyiye götüreceği savı yatmaktadır (Aydın, 2015). Teolojik veya güce dayalı meşruiyetlerin kabulü ile tek ve grup egemenliğine dayalı yönetimlerin olumlu sonuçlar vermesi olanaksızdır. Demokrasiler rızaya dayalı işlevsel otorite kullanımı ile güçlü bir meşruiyet kazanan yönetimlerdir (Plunkett, Attner ve Allen, 2008). Özellikle katılım, sivil toplum, güçler ayrılığı ile hukukun egemenliğine demokratik bir devlet ve kurumsallaşması demokrasiyi güçlendirmektedir (Vergin, 2008). Tarihsel süreçte özellikle yirmibirinci yüzyılda konsolidasyon ve üçüncü dalgayla değişik biçimleriyle demokrasi önemli bir yol kat ettiği görüşü egemendir (Bingöl, 2013).

Kimlerin neden yönettiği sorunu üzerine yorumlar şu biçimde toplanabilir. Öncelikle monarşik ve oligarşik meşruiyet kazanılmış olması eskil ve hukuksuzdur. Daha çok teolojik ideolojilerden kaynaklanan ve güce dayalı bir meşruiyet kazanma biçimleridir. Demokrasinin Kışlalı (2016)'nın dediği gibi kimi önemli sorun ve açmazlarına karşın insan doğasına uygunluğu ile baskın olduğu görülmektedir. Tarihsel süreç tekçilikten çoğulculuğa doğru yönelim ve istemin arttığını göstermektedir.

c) Meşruiyet sorunu siyaset (toplum yönetimi) ve eğitim örgüt yönetimleri bağlamlarında nitelik açısından nasıldır? Toplum (siyaset) yönetimi makro, buna karşılık eğitim örgütleri mikro örgütlenmelerdir. Meşruiyetin oluşumunu olası etkileyen kimi faktörler bağlamında siyaset ile eğitim örgütlerinin yönetimini benzerlik ve farklılıklarına bakmak gerekmektedir. Siyaset ve yönetimin ortak noktaları var olmakla birlikte kendilerine özgü doğaları bulunmaktadır. Tüm örgütlenmelerde otorite kaçınılmaz bir olgudur. Otorite, yöneticinin yasal, formal karar ve emir verme, kaynakları dağıtma hakkıdır (Robbins ve Coulter, 2009). Ancak siyaset ülke ve yurt yönetimini iktidar olma odaklı ve makro kapsam açısından geniş ve otorite olarak güçlüdür. Eğitim yönetimi buna karşı dar ve bir kurum ile sınırlıdır. Eğitim yönetimi siyasetin bir parçası olan kamu yönetiminin bir alt sistemidir (Başaran, 2000).

Siyaset daha çok çatışma, rekabet etme iktidar elde etme ve bırakmama niteliğiyle öne çıkmaktadır. Buna karşılık eğitim örgütleri daha az çatışma ve rekabetle göreceli stabil örgütlenmelerdir. Siyaset daha sivil ve halka açık görünürken eğitim örgütleri daha ortak daha kamusal algı uyandırmaktadırlar.

Siyasette aktif siyasi kararlar egemenken, eğitim yönetiminde daha akılcı ve kucaklayıcı kararlar beklenmektedir. Bu bağlamda siyaset yönetim ayrımı beklenip, tarafsız sağduyuya dayalı (ortak duyunc) hitap eden siyasalar beklenmektedir. Eğitim örgütleri için siyaset yönetim ayrımı beklentisi yüksektir (Akbulut, 2009).

Yukarıdaki saptama ve alanyazına bağlı olarak iki farklı örgütlenmenin meşruiyet belirleme ölçütlerinin kimi benzerlik ve farklılıkları şu biçimde sıralanabilir: Siyaset daha geniş ve kabul edilebilir meşruiyet kaynakları aramak durumundadır. Nitekim tarihsel gelişim sürecinde siyasi meşruiyet monarşizmden demokratikleşmeye doğru evrim göstermiştir.

Siyasette mülkiyete sahip olarak meşruluk kazanma tarihsel süreçte gücünü gittikçe yitirmektedir. Eğitim örgütlerinde özelleştirme ile meşruiyet kaynağının mülkiyet sahipliğe doğru evrilme eğilimindedir. Siyasetin baskınlığı ve iktidarı elde bulundurma niteliği, eğitim örgütlerine müdahalesi ile meşruiyeti olumsuz etkileme eğilimi yüksektir. Yönetim teorileri bağlamında eğitim örgütlerinin siyaset yönetim ayrımına, etkililik ve verimlilik açısından gereksinim yüksektir (Kaya, 1993).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Genelde örgütlerde meşruiyet konusunda yapılan akademik çalışmalar son derece sınırlıdır. Keskin (2012) ve Küçükali (2015), Kalemci ve Tüzün Kalemci (2008) ile Aksar (2009) ilklerinin oluşturduğu kitap, makale ve tezden oluşan çalışmalar kuşkusuz ilk olmaları nedeniyle önemli bir başlangıçlardır. Ancak bilimsel çalışmaların sınırlılık, bilimsel araştırmanın süreklilik, kuşkuçuluk ve açıklama ilke ve işlevleri bakımından bir yetersizliktir ve yenilerinin yapılması bir gerekliliktir. Bu nedenle gerek doküman incelemesi, alan taraması gerekse nicel, nitel yeni araştırmaların yapılması öncelikli saptama olarak not düşülmelidir.

Siyaset ve örgütlerde meşruiyet, dünden bugüne tekçilikten çoğulculuğa, teolojiklikten laikliğe, esasicilikten pragmatizme doğru gelişim gösterdiğini söylemek olanaklıdır. Bu bağlamda hem siyaset hem de eğitim örgütleri yönetimi bağlamlarında monarşik, oligarşik ve otokratik nitelikten akılcı, çoğulcu, demokratik ve paylaşımcı bir niteliğe doğru gelişim görülmektedir. Bu noktada siyaset dünyasının pratikte kimi sorunlara rağmen demokrasinin güç kazandığı belirgin bir sonuçtur. Kaya (1993), Aktan (1999) ve Akbulut'un (2009) vurguladıkları siyaset ve yönetim ilişkileri bağlamında özerklik veya yönetimin bağımsızlığının güç kazanma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Yirminci yüzyılda katı devrimci dönüşümcü cumhuriyetlerden demokratik cumhuriyete doğru değişme bir başka eğilimdir. Bununla birlikte sosyalist cumhuriyetin meşruiyeti, liberaller ve materyalistler arasında derin farklı tartışmalara neden olduğu bir gerçekliktir. Bu bağlamdaki tartışmaların 1989 perestroyka gıasnost ile önemli ölçüde durulduğu; yeni liberal uygulamalarla ve tek kutuplu dünya ile liberallerin galebe çaldığı görülmektedir. Bu bağlamda cumhuriyet, Yayla (2014) ve Malkoç (2017) ve liberal görüşlerin belirttiği gibi piyasa ekonomisi içinde biraz da sosyalleşerek güç kazanma eğilimi içinde görülmektedir.

Siyaset bilimi bağlamındaki meşruiyet tartışmalarında önceleri devlete düzenleyici rol verilmesi görüşü güç kazanmıştır. Ancak bununla birlikte pragmatik ve ilerlemeci felsefelerin etkileri ile yurttaşın temel hak ve özgürlüklerini düzenleyicilikle bir arada dengeleyen bir meşruiyet anlayışın baskın güç kazandığı görülmektedir. Yayla (2014), Kışlalı (2106), Aydın (2015) ve Heywood (2019) belirttikleri gibi demokratik meşruiyet anlayışlarının güç kazandığı açık şekilde görülmektedir.

Meşruiyet konusu çok tartışmalı bir konu olarak görülmektedir. Tarih boyunca devleti ve örgütleri kimin, neden, nasıl yöneteceği tartışma konusu olagelmıştır. Bununla birlikte gelenekçi bir anlayıştan modern bir anlayışa evrim söz konusudur. Daha demokratik daha katılımcı anlayış egemen olmaktadır. Ancak bu evrimin düz bir çizgi izlemediği bir gerçektir. Meşruiyet kimi boyutlarıyla ilahi güce dayanma kimi boyutlarıyla ekonomik gücü elinde bulundurma gibi değişik değişkenlere bağlılık göstermektedir. Bu noktada üretim araçlarına sahipliğe göre meşruiyet açıklaması materyalist felsefeye aittir. Gelenekçi güç ve meşruiyet kaynakları açıklamaları ise idealist felsefe kaynaklı açıklamalardır. Katılımcı ve demokratik güç ve meşruiyet kaynakları ise pragmatist ve ilerlemeci felsefeler ile pozitivizm ve kısmi olarak liberalizmin ürünüdür.

İnsan yönetim ilişkileri karmaşık bir süreç oluşturmaktadır. Konu sosyal, psikolojik, ekonomik ve yönetsel boyutlarıyla zor bir sorun alanı oluşturmaktadır. İdealist felsefeler soruna nereden baktığımıza bağlı olarak idealler koymakla birlikte, realist felsefe örgütlerin gerçeği dikkate almasına odaklanmaktadır. Liberaller özgürlükçü olmakla birlikte, tek kutuplu dünyada yeni liberal anlayışla otoriter ve muhafazakâr nitelikler göstermektedir. Materyalist felsefe soruna üretim araçlarına sahiplik ve sınıf mücadelesi bağlamında bakmaktadır. Konunun Aybek (2013), Yayla (2014), Vergin (2008), Aren (2018) ve daha birçok entelektüellerin tartıştıkları gibi siyaset ve yönetim alanlarının konusu olacak gibi durmaktadır.

Meşruiyet, birey, çevre örgüt sorunlarına tek bir açıdan bakmak büyük bir eksiklik ve hatta yanlışlıktır. Felsefenin bakış açısı ve yaşama bir tavır alış olduğu düşünüldüğünde, yönetim anlayışımızın da bir felsefe olduğu açıktır. Bu açıdan yönetim felsefesi ile yönetim anlayışına çok yönlü analitik ve eleştirel bir bakışla bakılması gereklidir denilebilir.

Siyaset ve eğitim örgütlerin yönetiminde meşruiyet kaynakları göreceli farklılıklar göstermektedir. Bunun temel nedeni, siyasetin toplumsal kurum ve iktidarın edinimi, sürdürülmesi ve devrini içeren başat bir işlevinin olmasıdır. Sorun bir boyutuyla demokrasiyi içselleştirme sorunudur denilebilir. Bu açıdan bireylerin demokrasi eğitimine gereksinimi konusu üzerinde durulması bir gerekliliktir.

5.ÖNERİLER

Yönetim felsefesi bağlamında meşruiyet konusunu irdeleyen çalışmalar çok sınırlıdır. Bu çalışmanın alan incelemesine dayalı olarak yapılmış olmasından dolayı; aynı konu felsefe, sosyoloji, yönetim ve siyaset alanlarında değişik çalışma evren ve kitleler ele alınarak tartışılan konulara ilişkin nicel ve nitel araştırmalar düzenlenebilir.

Meşruiyet kaynaklarının siyaset ve yönetim alanlarında teorik bağlamda da olsa kimi farklılıklar görülmektedir. Farklılıkların nedenlerini konu edinen araştırmalar yapılabilir. Meşruiyet sorununa felsefeler bağlamında tarihsel gelişim süreci bağlamında araştırılması bir başka öneridir.

Bu çalışmada meşruiyet, birey, örgüt sorunları genel olarak incelenmiştir. Ancak sorunların temeli bir boyutuyla felsefenin çalışma alanları ile ilgilidir. Sorunlar, felsefenin ontoloji, epistemoloji ve aksiyoloji gibi değişik çalışma alanları daha detaylı ve özgül olarak çalışılması önerilir.

Çalışmada örgütsel meşruiyet konusunun alanyazında genelde örgütlerin meşruiyeti bağlamında çalışıldığı görülmüştür. Yeni araştırma ve çalışmaların örgüt yönetimlerinin meşruiyet kaynaklarının yönetilenler tarafından nasıl algılandığı üzerine yapılması önerilir.

Meşruiyet, birey, örgüt sorunları tek tek felsefeler bağlamında daha detaylı örneğin idealist felsefe ve yönetim, materyalizm ve yönetim gibi boyutlarda çalışılması önerilir.

Siyaset kurumları ile eğitim örgütlerinin yönetimde meşruiyet ve tartışma konusu olan siyaset yönetim bilim yaklaşımı ya da sorununu araştıran çalışmalar düzenlenebilir. Ayrıca hem siyaset pratiği hem de eğitim örgütlerinin yönetimi bağlamında işgören ve yurttaşların eğitimi için yeni çalışmalar düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akarsu, B. (2000). *Çağdaş felsefe Kant'tan günümüze felsefe*. İstanbul: İnkılap.
- Akbulut, Ö. Ö. (2009). *Siyaset yönetim ilişkisi: kurumsal ve eleştirel bir yaklaşım*. (2. Baskı). Ankara: Turhan.
- Aktan, C. C. (1999). Liberalizm ve sınırlı devlet. *Yeni Türkiye dergisi*, 25, 142-145.
- Alkan, C. (1983). *Eğitim felsefesi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Aren, E. (2018). *100 soruda ekonomi el kitabı*. (7. Baskı). Ankara: İmge.
- Aktan, C. C. (2018). *Klasik liberalizm, neo-liberalizm, libertanizm*.
- <http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/> (Erişim tarihi: 02. 02 2018).
- Aksarı, F. (2009). *Organizasyonel meşruiyet yönetimi ve organizasyonların takım çalışmalarını benimseme nedenleri analizi*.
- Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, A. (2017). *Felsefeye giriş*. (24. Baskı). İstanbul: BB101.

- Aybek, Ş. (2013). *Siyaset felsefesine giriş*. (2. Baskı). Ankara: Maya.
- Aydın, H. (2006). Eğitimde modern ve postmodern modeller. *Bilim ve Gelecek Dergisi*, 33, 60-69.
- Aydın, M. (2015). *Siyaset sosyolojisi bir sosyal kurum olarak siyaset*. (4. Basım). İstanbul: Açılım Kitap.
- Başaran İ. E. (2000). *Yönetim*. (3. Basım). Ankara: Umut.
- Bakırcıoğlu (2012). *Ansiklopedik eğitim ve psikoloji sözlüğü*. Ankara: Anı.
- Bingöl, Y. (2013). Çağdaş yönetim biçimi olarak demokrasi. *Siyaset felsefesi*. (2. Baskı). içinde 122-149. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Burns N., Grove, S. K. (2011). *Understanding nursing research*. (5th Edition). New York: Elsevier.
- Cevizci, A. (2017). *Felsefeye giriş*. (6. Baskı). İstanbul: Say.
- Cevizci, A. (2011). *Felsefeye giriş*. (2. Baskı). Ankara: Nobel.
- Czarniawski, B. (2013). Richard Porty, Kadınlar ve yeni pragmatizm. H. Tsoukas ve R. Chia (Eds.), *Felsefe ve örgüt teorisi* içinde 365-383. A. M. Özkan (Çev. Ed.) Ankara: Nobel.
- Çilingir, L. (2014). *Felsefeye giriş*. (2. Baskı). İstanbul: Elis.
- Çüçen, A. K. (2012). *Felsefeye giriş*. Bursa: Sentez.
- Deephouse D., ve Carter S. 1998. Examination of differences between organizational legitimacy and organizational reputation. *Journal of management studies*, 42 (2), 25-38.
- Ekkjaer B. Simpson, B. (2013). Pragmatizm: Yaşamış ve yaşayan bir felsefe çağdaş örgüt teorisine ne sağlayabilir? H. Tsoukas ve R. Chia (Eds.), İ. Anıl (Çev. Ed.). *Felsefe ve örgüt teorisi* içinde 55-84. Ankara: Nobel Yayınları.
- Fidan, (2017). Kurumsalcılık yaklaşımları ve yeni kurumsalcılık perspektifinden eğitim örgütleri. *Medeniyet eğitim araştırmaları dergisi*, 1(1), 1-16.
- Fişek, K. (2005). *Yönetim*. (3. Basım). Ankara: Paragraf.
- Galvan, J. (2006). *Writing literature reviews: a guide for students of the behavioral sciences* (3rd Edition). Glendale: CA: Pyrczak.
- Giddens, A. (2006). *Sociology*. Cambridge: Polity.
- Griffin, R. W. (2008). *Management*. (9th Edition). New York: Houghton Mifflin Company.
- Gökçe, G., Gökçe, O. (2015). Siyaset kavramı anlam ve kapsamı. *Siyaset Sosyolojisi* (Ed. O. Gökçe). içinde 25-52. Konya: Çizgi.
- Gül, E. C. (2016). Postmodern sanrı ve yabancılaşma gerçeği. *Toros Üniversitesi İİBF Sosyal Bilimler Dergisi*. 3 (6), 75-107.
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/270064> (Erişim tarihi:04.10.2019).
- Gündoğan, A. O. (2010). *Felsefeye giriş*. İstanbul: Dem.
- Heywood, A. (2019). *Siyaset* (20. Baskı). (Çev. F. Bakırcı). İstanbul. Felix Kitap.
- Hilav, S. (2003). *100 soruda felsefe*. İstanbul: Koç.
- Hitt, M. A; Black, J. S. ve Porter, L. W. (2005). *Management*. New Jersey: Pearson.
- Kale, N. (2009). *Felsefiyat*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kalemci, R. A., Tüzün Kalemci, İ. (2008). Örgütsel alanda meşruiyet kavramının açılımı: kurumsal ve stratejik meşruiyet. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*. 13 (2), 403-413.
- Kaşık, S. (2015). *Bilimsel araştırma ve makale türleri*.
<https://www.sametkasik.com.tr/bilimsel-arastirma-makale-turleri.html> (Erişim tarihi: 21.09 2018).
- Kaya, Y. K. (1993). *Eğitim yönetimi: kuram ve Türkiye'deki uygulama*. (5. Baskı). Ankara: Set Ofset.
- Keskin, U. (2012). *Yönetim felsefesi*. İstanbul: Değişim.
- Kışlalı, A. T. (2016). *Siyaset bilimi*. (17. Baskı). Ankara: İmge.
- Kocaoğlu, M. Altındal, U. (2017). Siyasal liberalizmde birey imgesi: eleştirel bir bakış. *Birey ve toplum*, 7 (13), 59-78.
- Küçükali, R. (2015) *Yönetim felsefesi*. (2. Basım). Ankara: Nobel.
- Linstead, S. Fulop, L., Lilley, S. (2009). *Management & organization a critical text*. (2nd Edition).New York: Palgrave Macmillan.

- Lipset, S. M. (2008). Robert Michels, Demokrasi ve Oligarşinin Tunç Kanunu. (Çev. T. Dereli). Çalışma ve Toplum 11-38.
- <http://www.calismatoplum.org/sayi19/michels.pdf> (Erişim tarihi: 02.10 2018).
- Malkoç, E. S. (2017). Siyasi Yönetimde Meşruiyet Sorunu. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 7(15), 85-97.
- Marks, K. (1998). *Artı-değer teorileri birinci kitap*. (Çev. Y. Findancı). Ankara: Sol.
- Merriam, S. (1988). Case study research in education: a qualitative approach. San Fransisco: Jossey –Bass.
- <http://psycnet.apa.org/record/1989-97006-000> 30 09 2018 (Erişim tarihi: 19.09.2019).
- Michels, R. (2001). *Political parties*. (Çev. E. ve C. Paul). Ontario: Batoche Books.
- Miles, M. B. ve Huberman, A.M. (1994). *Nitel veri analizi: genişletilmiş bir kaynak kitap*. (S. Akbaba ve A. A. Ersoy, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Mumcu, A. (1997). *Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi 2*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Peet, R. (2011). *İktidarın coğrafyası küresel ekonomi politika nasıl yaratıldı?* (Çev. O. Etiman ve B. Göktaş). Ankara: Maki.
- Plunkett, W. R, Attner, R. F. ve Allen G S. (2008). *Management meeting and exceeding customer expectations*. (9th edition). Mason: Thomson Higher Education.
- Politzer, G. (2019). *Felsefenin temel ilkeleri*. İstanbul. Flipper.
- Rallis, H. M. (2018). *Guidelines for writing a literature review*.
- <http://www.duluth.umn.edu/~hrallis/guides/researching/litreview.html> (Erişim tarihi:30.09 2018).
- Robbins S. P., Coulter, M. (2009). *Management*. (10th Edition). New Jersey: Pearson.
- Sarıca, M. (2017). *100 soruda siyasal düşünce tarihi*. İstanbul: Milenyum.
- Sönmez, V. (2016). *Eğitim felsefesi*. (2. Basım). Ankara: Anı.
- Sönmez, V. (2010). *Bilim felsefesi*. (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Timuçin, A. (2007). *Felsefeye giriş*. İstanbul: Bulut.
- Tunçel, A. (2013). Liberalizm ve toplulukçuluk. *Siyaset felsefesi*. (2. Baskı). içinde 2-26. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Topdemir, H. G. (2008). *Felsefe*. Ankara: Pegem Akademi.
- Topses, G. (2006). Eğitimin felsefi temelleri *Eğitim bilimine giriş* (Ed. L. Küçükahmet). Ankara: Nobel.
- Tozlu, N. (2003). *Eğitim felsefesi*. İstanbul: Milli Bakanlık.
- Üredi, L. (2009). Eğitimin felsefi temelleri. *Eğitim bilimine giriş* içinde. (Ed. L. Kıroğlu ve C. Elma). Ankara: Pegem Akademi.
- Üstüner, M. Eğitimin bilimsel temelleri *Eğitim üzerine*. (Ed. E. Toprakçı). Ankara: Ütopya.
- Yayla, A. (2002). *Liberalizm*. Ankara: Liberte.
- Yayla, A. (2014). *Siyaset teorisine giriş*. (5. Baskı). İstanbul: Kesit.
- Yazıcı, S. (2017). *Felsefeye giriş*. (7. Baskı). İstanbul: Yeni İnsan.
- Vergin, N. (2008). *Siyaset sosyolojisi kavramlar tanımlar yaklaşımlar*. (6. Baskı). İstanbul: Doğan Kitap.
- Woodcock, G. (1996). *Anarşizm bir düşünce ve hareketin tarihi*. (Çev. A. Türker). İstanbul: Kaos.
- Yıldırım, M. (2011). Pragmatizm ve yeni kamu işletmeciliği. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 187-208.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, C. (1991). *Eğitim bilimleri eğitim felsefesi*. (Ed:A. Hakan). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Zengin, S. (2014). *Marxist liberal ve anarşist bürokrasi anlayışları*.
- <http://akademikperspektif.com/2014/04/04/marksist-liberal-ve-anarsist-burokrasi-anlayislari> (Erişim tarihi: 26. 09. 2018).